

INNOVATSION VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI

Urozova Shaxlo Hasan qizi
Qarshi davlat universiteti
ORCID:0009-0009-8255-6144
Urozovashaxlo5@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada innovatsiyalar iqtisodiyotni rivojlantirishning eng xarakterli xususiyatlaridan biriga aylanib borayotganligi va bozor rivojlanishini tezlashtiruvchi omil sifatida tahlil qilingan. Shuningdek, zamonaviy dunyoda innovatsiyalardan keng foydalanish orqali- tadbirkorlikni jadal rivojlantirishga erishish mumkinligi haqida taklif va tavsiyalar berilgan. Zamonaviy innovatsion texnologiyalarni joriy etish korxonalar uchun ijobiy qadamdir. Innovatsion texnologiyalarni samarali axborotlashtirish makroiqtisodiy ko'rsatkichlar va korxonaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish jarayonlarini sezilarli darajada oshiradi, bu esa boshqaruv qarorlari sifati va darajasini, axborot jarayonlari va xizmatlari samaradorligini oshirishga olib keladi, bu esa o'z navbatida ijtimoiy-iqtisodiy, ilmiy, texnik, madaniy va hayotning boshqa ko'rsatkichlarini yaxshilaydi. Barcha jarayonlarda axborotlashtirishni joriy etish va zamonaviy raqamli texnologiyalarni rivojlantirish YAIM o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Raqamli texnologiyalar dunyo iqtisodiyotini samaradorligini sezilarli darajada o'zgartiradi. Global tarmoq, raqamli qurilmalar iqtisodiy o'sishning drayveri hisoblanadi. Shu sababdan ularning tarmoqlardagi ro'li beqiyos ahamiyat kasb etadi. Raqamli texnologiyalarning ijtimoiy-iqtisodiy sohalar bilan integratsiyasi bosqichlari va ahamiyati keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: global, texnologiya, bozor, axborot, narx, moliya, korxonalar, innovatsiya, kapital, innovatsion jarayon, raqamli texnologiyalar, bulutli texnologiya, IT (informasion texnologiyalar) va raqamli transformatsiya.

ВЛИЯНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ И ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ

Урозова Шахло Хасановна
Каршинский государственный университет

Аннотация. В данной статье анализируется тот факт, что инновации становятся одной из наиболее характерных особенностей экономического развития и являются фактором, ускоряющим развитие рынка. Также даны предложения и рекомендации, что быстрого развития предпринимательства можно добиться за счет широкого использования инноваций в современном мире. Внедрение современных инновационных технологий является положительным шагом для предприятий. Эффективная информатизация инновационных технологий существенно повышает макроэкономические показатели и процессы социально-экономического развития предприятия, что приводит к повышению качества и уровня управленческих решений, эффективности информационных процессов и услуг, что в свою очередь улучшает социально-экономические, научные, техническое, улучшает культурные и другие показатели жизни.

Внедрение информации во все процессы и развитие современных цифровых технологий окажут положительное влияние на рост ВВП. Цифровые технологии существенно изменяют эффективность мировой экономики. Глобальная сеть, цифровые устройства являются драйверами экономического роста. По этой причине их роль в сетях имеет несравненное значение. Отмечены этапы и важность интеграции цифровых технологий с социально-экономическими сферами.

Ключевые слова: глобальный, технология, рынок, инновации, информация, цена, финансы, предприятие, инновации, капитал, инновационный процесс, цифровые технологии, облачные технологии, ИТ (информационные технологии) и цифровая трансформация.

IMPACT OF INNOVATION AND DIGITAL TECHNOLOGIES ON ECONOMIC GROWTH

Urozoza Shakhlo Khasanovna
Karshi State University

Abstract. This article analyzes the fact that innovation is becoming one of the most characteristic features of economic development and a factor that accelerates market development. Also, suggestions and recommendations are given that the rapid development of entrepreneurship can be achieved through the wide use of innovations in the modern world. The introduction of modern innovative technologies is a positive step for enterprises. Effective informatization of innovative technologies significantly increases macroeconomic indicators and socio-economic development processes of the enterprise, which leads to an increase in the quality and level of management decisions, the efficiency of information processes and services, which in turn improves socio-economic, scientific, technical, improves cultural and other indicators of life. The introduction of information in all processes and the development of modern digital technologies will have a positive effect on GDP growth. Digital technologies will significantly change the efficiency of the world economy. Global network, digital devices are drivers of economic growth. For this reason, their role in networks is of incomparable importance. The stages and importance of integration of digital technologies with socio-economic spheres are mentioned.

Keywords: global, technology, market, information, price, finance, enterprise, innovation, capital, innovation process, digital technology, cloud technology, IT (information technology) and digital transformation.

Kirish.

Hozirgi vaqtda innovatsiyalar iqtisodiyotni rivojlantirishning eng xarakterli xususiyatlaridan biriga aylanib bormoqda. Yaqinda bu nom ekzotik, noma'lum va hatto professionallar orasida ham unchalik aniq bo'lmagan narsani eslatardi, ammo endi innovatsiyaning o'zi ham, uning tushunchalari ham dunyoni tezda zabt etmoqda. Innovatsion jarayonda jiddiy rol o'ynaydigan va innovatsiyalarni korxonalar uchun strategik resursga aylantiradigan xalqaro kapital bozori kengayib bormoqda, bu borada unga yangi moliyaviy tuzilmalar unga yordam bermoqda.

Jahonda shiddat bilan rivojlanayotgan raqamli texnologiyalar mamlakatlarning ijtimoiy-iqtisodiy faoliyati, iqtisodiy siyosati va davlat boshqaruvi tuzilishini sifat hamda texnologik jihatdan tubdan o'zgarishiga olib kelib, xalqaro integratsiyasini faollashtirishda xam aloxida o'rin egallamoqda. Chunonchi raqamli texnologiyalarning kirib kelishi va ularning iqtisodiy-ijtimoiy hayotda keng tatbiq etish sur'atlarining turlichaligi oqibatida mamlakatlar o'rtasidagi rivojlanish tafovutlarining yanada kuchayishiga sabab bo'lmoqda. Raqamlashib borayotgan global olamda raqamli iqtisodiyotning qiymati va samaradorligini baholash bo'yicha yagona integral indikatorni yaratish bo'yicha muammolarga duch kelinmoqda. Empirik va statistik ma'lumotlarning yetishmasligi, texnologik rivojlanish jarayonlarining

shiddat bilan o'zgarib borayotganligi, institutsional o'zgarishlarning tez sur'atlarda amalga oshayotganligi sharoitida ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Dunyoning eng yirik kompaniyalari allaqachondan buyon turli axborot texnologiyalaridan foydalanib kelishmoqda. Biroq qandaydir platformani joriy qilishning o'zi biznesni raqamli qilib qo'ymaydi. Xo'sh, unda oddiy texnologik platformaning raqamli iqtisodiyot platformasidan farqi nimada? Birinchidan, raqamli iqtisodiyot platformalari tarmoq yoki sanoatning ko'plab qatnashchilari uchun maksimal darajada o'zaro qulay aloqalar yaratishni ko'zda tutgan. Hozirgi kunda to'laligicha qaror topgan ommaviy platformalarga misol keltirish qiyin, lekin kelajak aynan shunday yechimlar oldidadir. Google, Microsoft, Facebook, Apple, Amazon va Alibaba Group kompaniyalari ushbu g'oyani to'laligicha amalga oshirishga eng yaqin holatdalar, ko'plab yirik kompaniyalar bunday platformalarni yaqin vaqtlarda yaratishni rejalashtirishgan.

Iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirish, yangi tadbirkorlarni vujudga keltirish orqali tizimning salohiyati va samaradorligini oshirishga ko'maklashish tadqiqot ishining maqsadi hisoblanadi. Tadqiqotning vazifalari esa sanoatda raqobatbardoshlik va mahsuldorlikni oshirish bosqichlarini tadqiq qilish va uning o'ziga xos xususiyatlarini asoslash; yuqori texnologiyali mahsulotlar ulushini oshirishni rag'batlantirish, ishlab chiqarishni ko'paytirish va ishlab chiqarish va eksport tarkibida ulushni oshirish, innovatsion texnologiyalar va ilg'or boshqaruvni qo'llashni kengaytirishra ta'sir qiluvchi omillarni aniqlashdan iboratdir.

Adabiyotlar sharhi.

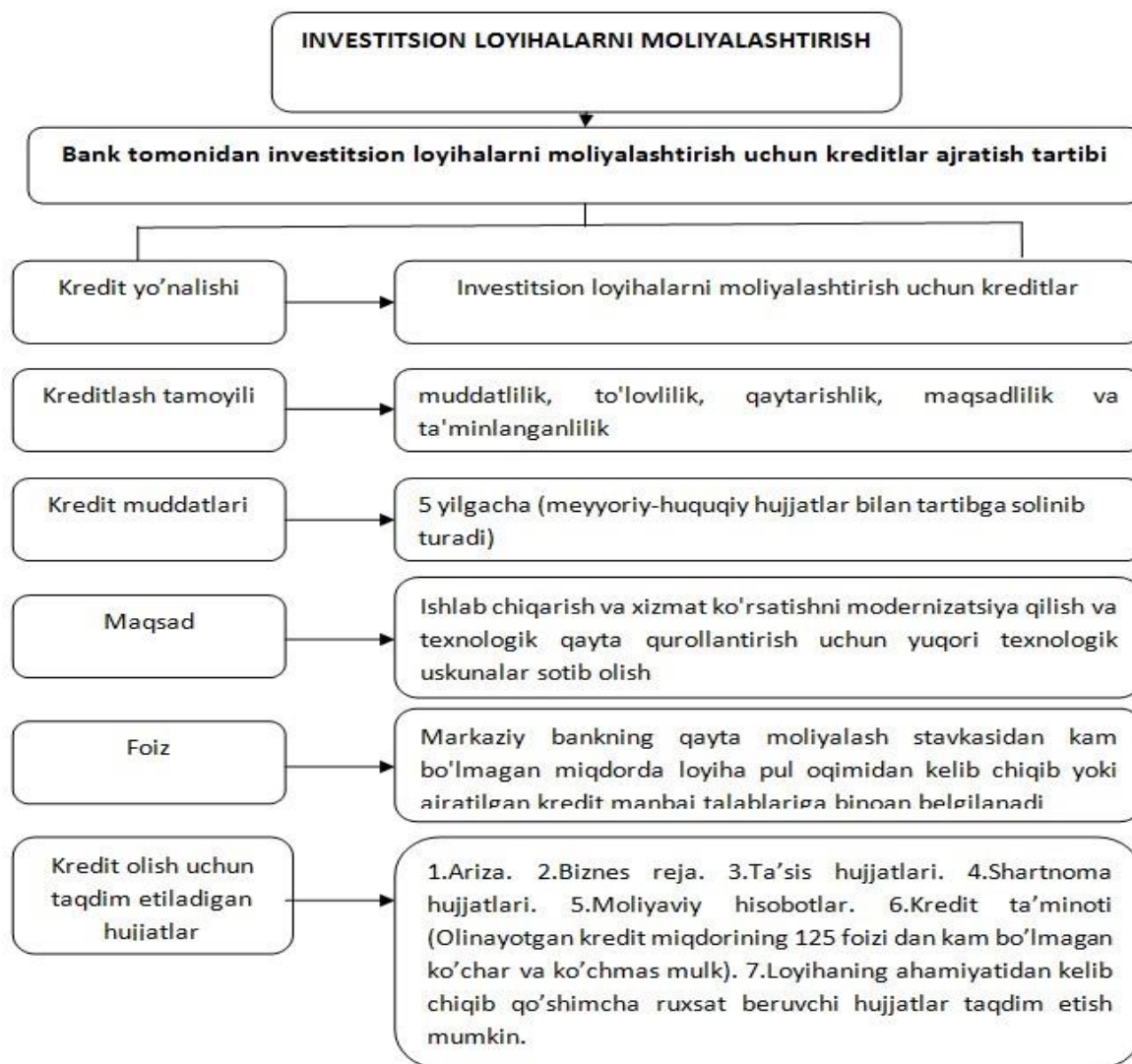
Globalashuv va texnik taraqqiyot ularning o'zaro bog'liqligini oshirishni talab qiladi, shu bilan birga yangi tovar va xizmatlarning xalqaro bozorlariga chiqish imkonini beradigan innovatsion texnologiyalarni axborotlashtirish tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Innovatsiyalardan foydalanish mamlakat iqtisodiyotini tarkibiy qayta qurishni jadallashtirish va uning investitsion jozibadorligi, raqobatbardoshligi va moliyaviy barqarorligini oshirishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Zamonaviy sharoitda makroiqtisodiy rivojlanishni ta'minlaydigan innovatsion texnologiyalarni axborotlashtirish uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish katta ahamiyatga ega.

Mamlakatimiz Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Oliy Majlisga Murojaatnomasida "Iqtisodiyotda boshqaruv tizimi eskirgani, innovatsion g'oyalarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha samarali mexanizmlar o'z vaqtida joriy qilinmagani ham jiddiy muammo bo'lib qolmoqda. Shuningdek, texnologik qoloqlik, resurs va energiyani tejaydigan texnologiyalar, muqobil energiya manbalarini tatbiq etishning sustligi ham iqtisodiy taraqqiyot yo'lida to'siq bo'lmoqda" (Mirziyoyev, 2018), deya ta'kidlab o'tgan.

Korxonaning o'zining iqtisodiy va texnik yashash qobiliyati kreditni ta'minlashi loyihaviy molilashtirishning to'rtinchi turi bo'ladi (Borut Likar, 2013).

Hozirgi kunda investitsiyalarni innovatsion loyihalarni moliyalashtirish uchun yo'naltirishga alohida ahamiyat berilmoqda. Xususan, bank tomonidan investitsion loyihalarni moliyalashtirishga bir qancha imtiyozli shartlar qo'yilgan (1-rasm).

Ayrim mualliflarning fikricha, an'anaviy iqtisodiyot ham, boshqa asosda rivojlanayotgan yangi iqtisodiyot ham mavjud. Bizning fikrimizcha, bu ikki modelni qaramaqarshi qo'ymasdan ikkalasining ijobiy tomonlaridan foydalanish maqsadga muvofiq bo'ladi, chunki an'anaviy iqtisodiyot zamirida yangisi asta-sekin rivojlanib borishini namoyish etadi. Darhaqiqat, zamonaviy dunyoda innovatsiyalar ishlab chiqarish omiliga aylangani haqiqatdir. Ma'lumki, an'anaviy ravishda ishlab chiqarishning uchta omili mavjud: yer, mehnat va kapital. Ularni birinchi bo'lib J. B. Sey tahlil qilgan edi. (Гужин, Гужина, 2012)

1-rasm. Bank tomonidan investitsion loyihalarni moliyalashtirish

Albatta, milliy iqtisodiyotni modernizatsiyalash, uning raqobatbardoshligini oshirishda innovatsiyalarning o'рни beqiyos. Lekin mamlakatda innovatsiya faoliyatining tashkil etilishi va rivojlanishi uchun quyidagi shartlarning mavjud bo'lishi va bajarilishi talab etiladi (Бертакова, Симоненко, 2008):

- davlat innovatsiya siyosati – O'zbekiston Respublikasi davlat hokimiyati organlari tomonidan mamlakatning innovatsion strategiyasi maqsadlari va ustuvor innovatsion dasturlar va loyihalarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining ishlab chiqilishi va belgilanishi;

- investitsiya salohiyati – davlat, tarmoq, korxonalar va tashkilotning turli ko'rinishdagi resurslar yig'indisi (moddiy, moliyaviy, intellektual, ilmiy-texnikaviy, iqtisodiy va boshqalarni qamrab olgan holda);

- innovatsiya sohasi – innovatsiyalarni yaratish va tarqatishni o'z ichiga qamrab oluvchi innovatsiya mahsulot (ish, xizmat)larini ishlab chiqaruvchilar va iste'molchilarning faoliyat sohalari;

- innovatsiya infratuzilmasi – innovatsiya faoliyatining amalga oshirilishiga imkon beruvchi, ta'sir ko'rsatuvchi turli muassasalar;

- innovatsiya dasturi (korxonalar, tarmoq, hudud, davlat, mintaqalar, davlatlararo) – innovatsiya loyihalari resurslari, ijrochilari va ularni amalga oshirish muddatlari bo'yicha kelishilgan hamda yangi turdagi mahsulotlarni o'zlashtirish va joylashtirish bo'yicha vazifalarning samarali hal etilishini ta'minlovchi innovatsion loyihalar va tadbirlar kompleksi.

Raqamli iqtisodiyot, shuningdek, innovatsiyalar va startaplarning o'sishiga yordam beradi. Texnologik taraqqiyot yangi imkoniyatlar yaratadi va mavjud tarmoqlarni buzadi. Startaplar va tadbirkorlar bozordagi bo'shliqlarni to'ldirishga va an'anaviy biznes modellariga qarshi chiqishga intilib, bu muhitda gullab-yashnamoqda. Ushbu uzilishlar ko'pincha iqtisodiy o'sish va taraqqiyotga olib keladigan innovatsiyalarga olib keladi. Raqamli iqtisodiyot kengayib borar ekan, u xalqaro savdo va globallashtirishga ham yordam beradi. Kichik va o'rta korxonalar (KO'K) endi jahon bozorlarida hech qachon bo'lmaganidek ishtirok etishlari, global mijozlar bazasiga kirishlari va yirik korporatsiyalar bilan raqobatlashishi mumkin. Xalqaro savdoni bunday demokratlashtirish yanada inklyuziv iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi va rivojlanayotgan mamlakatlarning KO'B korxonalariga global iqtisodiyotda ishtirok etish imkonini beradi. Biroq, raqamli tafovutni bartaraf etish va raqamli resurslar va imkoniyatlardan teng foydalanishni ta'minlash juda muhimdir.

Iqtisodchilarning fikriga ko'ra, ayni vaqtda bu kabi o'zgarishlar natijasida qo'shimcha qiymatni chiqarib olish amaliyotiga asoslangan iqtisodiyot hamkorlik va manfaatlarni baham ko'rish («sharing-economy») iqtisodiyotiga almashmoqda. Bu esa bozordagi raqobat o'z o'rnini o'zaro manfaatli kooperatsiyaga va hamkorlikka faol bo'shatishi, shu bilan birga, vertikal muloqotdan o'zaro teng munosabatlar va bir-birini to'ldiruvchi xizmatlarga o'tishiga umid uyg'otadi. Taxminlarga ko'ra, bu servislarning ortishi va xizmatlarga doir elektron savdo hajmining o'sishida o'z aksini topadi. Ta'kidlanishicha, raqamli texnologiyalar iqtisodiyotga bog'liq 50 foizdan ortiq sohalarni keskin o'zgartirib yuboradi. Ushbu qarash axborot texnologiyalari va raqamli platformalar biznes modellarni keskin o'zgartirib, ularning samaradorligini vositachilarni bartaraf etishi va jarayonlarni optimallashtirishiga asoslangan. Jahon banki hisob-kitoblari binoan, tezkor internet foydalanuvchilarining 10 foizga ko'payishi yillik YaIM ko'lamini 0,4 foizdan 1,4 foizgacha oshirishi mumkin ekan. Shuningdek, raqamli iqtisodiyotning mamlakat YaIMdagi ulushi har yili taxminan 20 foizga o'sishi (rivojlangan mamlakatlarda bu ko'rsatkich 7 foiz atrofida) uning ahamiyati belgilaydigan ko'rsatkich sifatida qaraladi.

Tadqiqotlar metodologiyasi.

Tadqiqot ishini bajarishda kuzatish, ma'lumotlarni yig'ish, umumlashtirish, taqqoslash, iqtisodchi olimlarning qarashlari, sohadagi muammolar va ularning yechimlari bo'yicha izlanishlari hamda sohaga doir xulosalar tahlil qilinib fikr mulohaza yuritildi.

Tahlil va natijalar muhokamasi.

Bugun jamiyatda raqamli texnologiyalarning ahamiyati tobora ortmoqda. Ularning keng joriy qilinishi va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish masalalari hozirgi zamonda har bir davlat uchun jiddiy hayotiy masalaga aylangan. Ekspertlar fikricha, kelgusi 3 yilda iqtisodiyotni raqamlashtirish orqali dunyodagi 22 foiz ish o'rni axborot texnologiyalari yordamida yaratiladi.

Prezidentimizning Oliy Majlisga Murojaatnomasida raqamli iqtisodiyotga faol o'tish kelgusi 5 yildagi eng ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilandi. Shuningdek, joriy yilning 11m, ma'rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili deb e'lon qilingani bejiz emas (Mirziyoyev, 2023).

Oxirgi ikki yil ichida Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi tomonidan keng ko'lamli va kompleks ishlar olib borildi. Shu bilan birga, bugungi kunda vazirlik oldida Murojaatnomada aks etgan muhim vazifalar turibdi.

Eng asosiy vazifa "**Raqamli O'zbekiston-2030**" konsepsiyasini amaliyotga tatbiq etish bo'lib, u o'z ichiga barcha soha va tarmoqlarni qamrab olgan. Bunday yirik loyihani amalga oshirish mamlakatimiz iqtisodiyotining to'liq hamda kompleks o'zgarishiga, raqobatbardoshlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Muhim vazifalardan yana biri davlatimiz rahbarining "Toshkent shahrida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori ijrosini ta'minlashdir. Qarorga asosan tasdiqlangan "Raqamli Toshkent"

kompleks dasturida ta'lim, sog'liqni saqlash, transport, kommunal sohalarga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini jalb qilgan holda poytaxtimizning qiyofasini to'liq ijobiy o'zgartirish ko'zda tutilgan.

Raqamli iqtisodiyot samaradorlik va mahsuldorlikni oshirishda ham hal qiluvchi rol o'ynaydi. Avtomatlashtirish va raqamlashtirish jarayonlarni soddalashtirishga, xarajatlarni kamaytirishga va tarmoqlar bo'ylab samaradorlikni oshirishga imkon beradi. Masalan, ishlab chiqarish jarayonlari ishlab chiqarish hajmini oshirish va xatolarni minimallashtirish uchun avtomatlashtirilishi mumkin, bu esa global bozorda yuqori samaradorlik va raqobatbardoshlikka olib keladi. Bundan tashqari, raqamli iqtisodiyot ma'lumotlarga asoslangan qarorlarni qabul qilish uchun ma'lumotlar tahlili va sun'iy intellektga (AI) tayanadi. Korxonalar mijozlarning afzalliklarini yaxshiroq tushunish, marketing strategiyalarini moslashtirish va mijozlarni jalb qilishni yaxshilash uchun katta hajmdagi ma'lumotlardan foydalanishlari mumkin. Ijtimoiy media va raqamli reklama korxonalarining iste'molchilar bilan o'zaro munosabatini inqilob qilib, shaxsiylashtirilgan va maqsadli marketing kampaniyalarini o'tkazish imkonini berdi. Ushbu yutuqlar nafaqat sotuvlarni oshiradi, balki iste'molchilarning xatti-harakatlari va tendentsiyalari haqida tushuncha beradi, bu esa keyingi innovatsiyalarni kuchaytiradi.

Mamlakatning raqobatbardoshligi alohida korxonalarining raqobatbardoshligi asosida rivojlanadi. Har bir korxonaga raqobatbardoshlik bilan ta'minlangan afzalliklarga erishish uchun o'z strategiyasini qo'llaydi. Biroq, muvaffaqiyatli kompaniyalarning evolyutsiyasi va rivojlanishi tabiati o'xshash bo'ladi, chunki kompaniyalar innovatsiyalarga asoslangan raqobatdosh ustunliklarni yaratadilar. Mamlakatimiz korxonalaridagi innovatsion jarayonlar kuchsizligining sababi quyidagi omillar ta'siridandir:

- sanoat sohasida ishlaydigan olimlar sonining kamligi, shuningdek, ishchi kuchida olimlar va tadqiqotchilar ulushining pastligi;
- yuqori texnologiyalarni patentlash sohasiga kirmaslik;
- ishlab chiqarish sektori va universitetlar o'rtasidagi zaif hamkorlik;
- innovatsiyalarni rag'batlantirishning nisbatan muvaffaqiyatsizligi va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari faoliyati;
- biznesni boshlash uchun murakkab protseduralar; texnologik ta'lim sifatining yetarli emasligi.

Xizmat ko'rsatish sohasi haqida gapiradigan bo'lsak, axborot texnologiyalari ko'plab kundalik vazifalarni hal qiladi, buning natijasida esa yirik ko'lamdagi amallar tezroq, arzonroq, qulayroq va o'rtadagi vositachilarsiz bajariladi.

Elektron savdo, internet-banking va boshqa shu kabi zamonaviy yo'nalishlar kundan kunga rivojlanib bormoqda. Natijada daromadni oshirish uchun aksar sohalarda avtomatik tarmoqli servislar (masalan, sifatli veb-sayt yoki mobil ilova kabi) biznesdagi vositachilar o'rnini egallamoqda.

Global innovatsion indeks jahon xo'jaligidagi mamlakatlarning innovatsion rivojlanish ko'rsatkichlarini tahlil va sintez qilib boradigan asosiy ko'rsatkichlardan biri hisoblanadi. Global innovatsion indeksning natijalari mamlakatning raqamlashish darajasini ham ifoda etuvchi ko'rsatkichlardan biri hisoblanadi. Ushbu indeks ko'rsatkichi quyidagi pozitsiyalar bo'yicha shakllantiriladi:

Innovatsion faoliyatni olib borish uchun shart-sharoitning yetarliligi:

1. – Institutlar;
2. – Inson kapitali va tadqiqotlar;
3. – Infratuzilma;
4. – Ichki bozorning rivojlanishi;
5. – Biznesning rivojlanganligi.

Innovatsiyalarni amalga oshirish uchun olib borilgan amaliy tadqiqotlar:

- 1 – Texnologiyalar va bilimlar iqtisodining rivojlanganligi;

2 - Ijodkorlik faoliyatining natijalari.
Ushbu reyting 100 balli tizim asosida baholanadi.
2023-yilga ko'ra Switzerland 67.6 ball bilan 1-o'rinni egalladi.

1-jadval⁹⁶

1	Switzerland	67.6
2	Sweden	64.2
3	U.S.	63.5
4	UK	62.4
5	Singapore	61.5
6	Finland	61.2
7	Netherlands	60.4
8	Germany	58.8
9	Denmark	58.7
10	South Korea	58.6

Raqamli texnologiyalar, yuqori darajada avtomatlashtirilgan usullar va kompyuterlashtirilgan tizimlarni o'z ichiga oladi. Bu texnologiyalar O'zbekiston iqtisodiyoti uchun yangi imkoniyatlar ochiladi, masalan, raqamli moliya, elektron tijorat, ishga qo'yish protsesslarini optimallashtirish va boshqalar.

O'zbekistonning raqamli iqtisodiyot sohasidagi strategiyalari va ularning innovatsiyalar va texnologik rivojlanishlarni mustahkamlash bo'yicha rolini o'rganish uchun quyidagi muhim nuqtalar ko'rsatilishi mumkin:

– strategiyalarning belgilanishi: O'zbekistonning raqamli iqtisodiyot sohasidagi strategiyalari va ularning innovatsiyalar hamda texnologik rivojlanishlarini mustahkamlashga e'tibor qaratilmoqda.

– innovatsiyalar va texnologik rivojlanishni mustahkamlash: O'zbekistonning raqamli iqtisodiyot sohasidagi strategiyalari innovatsiyalarni oshirish va texnologik rivojlanishni mustahkamlashga qaratilgan.

– samarali dasturlar va loyihalar: O'zbekistonning raqamli iqtisodiyot sohasidagi strategiyalari samarali dasturlar va loyihalar asosida amalga oshirilishi talab qilinadi. – xalqaro hamkorlik va sarmoyalar:

O'zbekistonning raqamli iqtisodiyot sohasidagi strategiyalari va ularning innovatsiyalar va texnologik rivojlanishlarni mustahkamlash bo'yicha xalqaro hamkorlik va sarmoyalarning muhim roli keltiriladi.

Xulosa va takliflar.

So'nggi yillarda iqtisodiyotni rivojlantirishda ilg'or texnologiyalar va innovatsiyalarning ahamiyati oshib bormoqda. Eng so'nggi texnologiyalar ishlab chiqarish va tadbirkorlik jarayonlarining samaradorligini oshirishi mumkin. Eng yangi texnologiyalar inson faoliyatining barcha yangi sohalari va tarmoqlariga kirib borishi bilan an'anaviy yondashuvlar o'zgaradi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) paydo bo'lishi va tarqalishi global iqtisodiyotga shu qadar ta'sir ko'rsatdiki, yangi bir hodisa – raqamli iqtisodiyot paydo bo'ldi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta'sirida odamlarning turmush tarzi o'zgarib boshladi, foydalanuvchilar o'rtasidagi aloqalar o'zgardi - turli geografik mintaqalar, faoliyat sohalari va boshqalardagi odamlar o'rtasida aloqa o'rnatish imkoniyati paydo bo'ldi. Bu raqamli iqtisodiyotning asosi bo'lgan axborot aloqalarining jadal o'sishi. Raqamli texnologiyalarning ta'siri global miqyosda ham, mahalliy darajada ham seziladi. Raqamli iqtisodiyot yangi ishlab chiqarishlarning kombinatsiyasi sifatida global iqtisodiyotning tez o'sib borayotgan qismidir. Yangi texnologiyalar yaxshi tashkil etilgan xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatining ba'zi jihatlariga o'zgartiruvchi ta'sir ko'rsatadi, bu asosan ishlaydigan mexanizmlarni – aloqa

⁹⁶ <https://www.visualcapitalist.com/most-innovative-countries-in-2023/>

vositalarini yoki sanoat mashinalarini raqamli yoki raqamli mexanizmlarga almashtirish, shuningdek, ularni yanada modernizatsiya qilishdan iborat. Raqamli iqtisodiyotning o'sishi raqamli va mobil texnologiyalar bilan bevosita bog'liq bo'lgan bir qator bozorlarning o'sishi bilan bog'liq. Texnologiyalar rivojlanishining hozirgi bosqichida va bozorlarning hozirgi holati sharoitida raqamli iqtisodiyotni maqsad sifatida emas, balki iqtisodiy faoliyat samaradorligini oshirish vositasi sifatida ko'rib chiqish kerak. Zamonaviy raqamli iqtisodiyot yangi biznes modellarini taklif qiladi va boshqaruv mexanizmlarini o'zgaruvchan voqelikni aks ettirish uchun o'zgartirish zarurligini ta'kidlaydi.

Iqtisodiyot fanida ko'plab tadqiqotchilar tomonidan tasdiqlangan tasnif ishlab chiqilgan bo'lib, u beshta ishlaydigan texnologik buyurtmalarni, shuningdek, paydo bo'layotgan istiqbolli oltita tartibni o'z ichiga oladi. Ijtimoiy rivojlanishni boshqarishning asosiy vazifasi yangi texnologik tartibdagi texnologiyalarni kengaytirilgan takror ishlab chiqarish uchun sharoit yaratishdir. Shu sababli, texnologik tuzilish miqyosining "o'sish nuqtalari"ni hisobga olgan holda, asosiy muammolarni hal qilishda shunchaki resurslarning konsentratsiyasi unchalik istiqbolli emas. Turmush tarzini rivojlantirish ajralmas texnologik tizimning ichki muvozanati bilan tavsiflanishi, uning 23 samaradorligini ta'minlashi kerak. "Muvozanat holati" o'zaro ta'sir qiluvchi texnologiyalarning barcha jihatlari va ularning elementlarini, shu jumladan yangi ishchi va yangi ijtimoiy mehnatni tashkil qilishni o'z ichiga oladi. Shu sababli ham markaziy aloqasi yangi bo'lgan texnologiyalarning tashkiliy va iqtisodiy tuzilmalarni ajratmasdan ko'rib chiqish kerak. Bu esa o'z navbatida, faqat innovatsion turdagi yangi iqtisodiy tuzilmalarni shakllantirish (yoki mavjudligini o'zgartirish) asosida amalga oshiriladi.

Adabiyotlar/ Лумепамыпа/ Reference:

Borut Likar, (2013) co-editors Peter Fatur, Urshka Mrgole; translation Arslingue K.Jontar, TEFL, TBE. — 1st. ed. — El. knjiga. — Ljubljana INNOVATION management [Elektronskivir] Korona plus — Institute for Innovation and Technology.

Mirziyoyev Sh. (2018) Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning 2018 yil 28 dekabrda Oliy Majlisga Murojatnomasi. <http://uza.uz>.

Mirziyoyev Sh. (2023) Prezidentimiz Sh.Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi 2023-yil

Вертакова Ю.В. Симоненко Б.С. (2008) Управление инновациями: теория и практика. —М.: Высшее экономическое образование.

Гужин А.А., Гужина Г.Н. (2012) Материальные интересы в системе экономического роста// Московское научное обозрение. № 12-1. С. 6